

УДК 343.132:343.14

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.6471048>

В.С. НОВОЖИЛОВ,

аспірант кафедри кримінальної юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м.Харків, Україна; e-mail: novozhylov.main@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1759-6800>

А.С. ЗОЗУЛЯ,

студентка Міжнародно-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м.Харків, Україна; e-mail: zanastasiia89@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9276-6729>

ЗНЯТТЯ ПОКАЗАНЬ ТЕХНІЧНИХ ПРИЛАДІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО МАЮТЬ ФУНКЦІЇ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ, ЧИ ЗАСОБІВ ФОТО-, КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПИСУ: ПРАВОВА ПРИРОДА, ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

V.S. NOVOZHYLOV,

PhD Student, Chair of Criminal Justice, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine; e-mail: novozhylov.main@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1759-6800>

A.S. ZOZULIA,

Studentess, International Law Faculty, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv, Ukraine; e-mail: zanastasiia89@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9276-6729>

EXTRACTING DATA FROM TECHNICAL DEVICES AND TECHNICAL MEANS THAT HAVE THE FUNCTION OF PHOTO, FILM OR VIDEO RECORDING, OR FROM THE TECHNICAL UNIT OF PHOTO, FILM OR VIDEO RECORDING: LEGAL NATURE, CRIMINAL PROCEDURAL ORDER OF EXERCISING AND LEGAL RESULT

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Стаття 245¹ є новелою Кримінального процесуального кодексу України, тому на сьогодні триває процес формування усталеної практики її застосування. **Метою** статті є сприяння належному правовому застосуванню ст.245¹ КПК на практиці шляхом визначення правової природи цієї процесуальної дії та її результатів, а також вироблення доктринальних рекомендацій щодо правомірного процесуального порядку проведення зняття показань з технічних приладів та технічних засобів. **Методологічну** основу статті становлять загально-філософські діалектичний, історичний і системний методи, логічні методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, а також формально-юридичний і порівняльно-правовий методи, які в сукупності забезпечили розгляд зняття показань технічних приладів та технічних засобів і як частини системи кримінальних процесуальних дій, і як самостійного елементу діяльності суб'єктів кримінального провадження зі своїм внутрішнім змістом. **Результатом** дослідження є визначення правової природи та належної правової процедури здійснення зняття показань з технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису. **Висновки.** Встановлено, що зняття показань технічних приладів та технічних засобів за правовою природою є різновидом витребування речей і документів, що передбачене в ч.2 ст.93 Кримінального процесуального кодексу України. Ця процесуальна дія може бути проведена як у кримінальних провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків, так і в кримінальних провадженнях щодо злочинів. Ключовою вимогою до її проведення є добровільна згода особи, яка є власником або володільцем відповідних приладів або засобів.

Ключові слова: зняття показань; процесуальні джерела доказів; електронні докази; постанова 245-1 КПК; функції фото- і кінозйомки, відеозапису; цифрові дані; протокол про зняття показань технічних приладів

Problem statement. Acceleration of norm-making processes in the criminal process has led to the emergence of a number of problems in theory and practice. In particular, the Law of Ukraine No. 2137-X of 15.03.2022 of the Criminal Procedure Code was supplemented with a new article 245-1, which established the procedural procedure for taking testimony of technical devices and technical means that have the functions of photo, film, and video recording. Article 2451 is an amendment to the Criminal Procedure Code of Ukraine, therefore, the process of forming an established practice of its application continues today. The **purpose** of the article is to promote the proper legal application of Art. 2451 in practice by determining the legal nature of this procedural action and its results, as well as developing doctrinal recommendations regarding the legitimate procedural order of taking testimony from technical devices and technical means. The **methodological** basis of the article is the general philosophical dialectical, historical, and systemic methods, the logical method of analysis, synthesis, induction, and deduction, as well as the formal-legal and comparative-legal methods, which collectively ensured consideration of the deposition of technical devices and technical means and as part of the system of criminal procedural actions, and as an independent element of the activity of the subjects of criminal proceedings with its internal content. The **result** of the study is the determination of the legal nature and proper legal procedure of taking testimony from technical devices and technical means. **Conclusions.** It has been established that the taking of evidence of technical devices and technical means is a type of requisition of things and documents by legal nature, which is provided for in Part 2 of Article 93 of the Criminal Procedure Code of Ukraine. This procedural action can be carried out both in criminal proceedings regarding criminal misdemeanors and in criminal proceedings regarding crimes. The key requirement for its implementation is the voluntary consent of the person who is the owner or possessor of the relevant devices or means.

Key words: deposition; procedural sources of evidence; electronic evidence; Resolutions 245-1 of the CPC; functions of photo and film shooting, video recording; digital data; protocol on taking readings of technical devices

Постановка проблеми

З набранням чинності 01 липня 2020 року Закону України № 2617-VIII від 22.11.2018 [1] досудове розслідування у формі дізнання отримало нову процедуру, яка була названа як зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису (далі – зняття показань техприладів і техзасобів)¹, проте відсутність нормативної регламентації проведення такого зняття практично унеможливило застосування зазначених загальних положень, адже згідно з ч.2 ст.19 Конституції України [3] посадові особи органів державної влади (у тому числі дізнавачі, слідчі, прокурори) зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Широкомасштабний неспровокований напад Московії на Україну суттєво пришвидшив процеси нормотворення та ліквідації законодавчих прогалин, у тому числі в галузі кримінального процесуального права. Законом України № 2137-IX від 15.03.2022 [4] КПК було доповнено новою статтею 245¹, яка встановила процесуальний поряд-

док здійснення зняття показань техприладів і техзасобів.

Загальні питання теорії щодо способів збирання доказів, слідчих (розшукових) дій, заходів забезпечення кримінального провадження досліджували такі українські вчені: В.В. Вапнярчук, В.П. Гмирко, О.В. Капліна, А.В. Панова, А.В. Скрипник, Х.Р. Слюсарчук, В.М. Трофименко, Д.В. Філін, О.Г. Шило, та багато інших. Саме стаття 245¹ КПК [2] устигла стати об'єктом наукового дослідження А.М. Соцького у статті "Зняття показань з технічних приладів та технічних засобів, що мають фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису". Також проблематика цієї новели розглядалася І.В. Гловюк та О.М. Дроздовим на онлайн-воркшопах, що проводилися у квітні поточного року. Значний науковий потенціал для дослідження мають праці таких зарубіжних вчених-процесуалістів, як: К. Браун, С. Вілкінсон, Н. Джонс, Е. Кейсі, О.Р. Керр, І. Меріда, Д. Мінзала, Д. Сенг, А. Стенфілд, К. Стюарт, Д. Торренте, Б. Шафтер та ін.

Хоча теоретичне підґрунтя щодо способів збирання доказів, зокрема слідчих (розшукових) дій, а також заходів забезпечення кримінального провадження, є досить розлогим, указані законодавчі новели поставили перед теорією та практикою ряд проблем, зокрема, якою є право-

¹ Див. п.3 ч.3 ст.214, абз.1 ч.1 ст.298¹, ст.300 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) [2].

ва природа зняття показань техприладів і техзасобів (а, відповідно, загальні норми якого кримінального процесуального інституту мають застосовуватися) та якою є належна правова процедура зняття показань техприладів і техзасобів, підстави та умови його здійснення. Відтак, метою статті є сприяння належному правовому застосуванню ст.245¹ КПК на практиці шляхом визначення правової природи цієї процесуальної дії та її результатів, а також вироблення доктринальних рекомендацій щодо правомірного процесуального порядку проведення зняття показань з технічних приладів та технічних засобів. Новизна роботи полягає в дослідженні нової процесуальної дії, яка поки що залишається недостатньо розглянутою в контексті теоретико-практичного осмислення її сутності та її призначення в межах досудового розслідування. Завданням статті є визначення правової природи процесуальних результатів зняття показань техприладів і техзасобів, визначення приналежності зняття показань техприладів і техзасобів до слідчих (розшукових) дій чи заходів забезпечення кримінального провадження, дослідження правової природи зняття показань техприладів і техзасобів, а також вироблення доктринальних рекомендацій щодо правомірного процесуального порядку проведення зняття показань з техприладів і техзасобів.

Процесуальний результат зняття показань техприладів і техзасобів

Мета процесуальної дії нерозривно пов'язана з результатом, його процесуальною формою, а у своїй сукупності мета та процесуальна форма результату формують одну з характерних ознак дії, що може бути критерієм для визначення її правової природи. На жаль, положення КПК не є послідовними щодо процесуальної форми результату зняття показань техприладів і техзасобів.

Згідно з нормами, що містяться в абз.1 ч.1 ст.298¹, ст.300 КПК, результатом зняття показань техприладів і техзасобів є, власне, "показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису" як окреме процесуальне джерело доказів, яке може бути отримане (створене) та використане (за загальним правилом) лише у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. Як і ряд інших положень Закону України № 2617–VIII [1] (див., наприклад [5]), нормативне розширення переліку процесуальних джерел доказів не знайшло широкої підтримки в науковому середовищі [6, с.164, 166; 7, с.52; 8, с.83]. Погоджу-

ючись із думкою М.Я. Никоненко, що при розширенні кола джерел доказів "втрачаються самі ознаки системності" таких [6, с.164], окремо зосередимося на висвітленні походження як "окремого" джерела "показань"² технічних приладів і технічних засобів.

Автори нормативного проекту, що став Законом України № 2617–VIII [1], очевидно, при регламентуванні правил справування щодо кримінальних проступків керувалися суто утилітарними цілями здійснити конвергенцію багатоетапної та вимогливої традиційної кримінальної процесуальної форми з більш спрощеною та менш розробленою (у частині системності та впливу практики Європейського суду з прав людини³) формою провадження у справах про адміністративні правопорушення. Саме тому, на наш погляд, появу у ст.298¹ КПК показань техприладів і техзасобів як окремого джерела доказів легко пояснити – це калькування з ч.1 ст.251 КУпАПУ, відповідно до якої показання "технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису" є одним із різновиду даних, що можуть бути доказами у справі про адміністративне правопорушення⁴. Кореспондуюче положення КУпАПУ у відповідній редакції сформувалося поступово (спершу у 1991 році, з наступним доповненням у 2008), відповідало термінології провадження у справах про адміністративні правопорушення та

² Навіть при використанні цього слова проявляється кримінальна процесуальна непрофесійність авторів проекту відповідного нормативного положення, які невинувато розширюють термінологічну семантику, адже традиційно показання є самостійним та окремим процесуальним джерелом доказів, нормативне поняття якого надане в ч.1 ст.95 КПК. А технічні прилади і технічні засоби при своєму функціонуванні продукують не стільки "показання", скільки "дані", "інформацію" тощо.

³ Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [9] був розроблений і прийнятий наприкінці 1984 року, більше 37 років тому, та був (а частково й залишається) органічною системою радянського права. І хоча сотні змін і доповнень у його текст, а також паралельне запровадження адміністративно-деліктних норм у законодавчі акти інших галузей права, забезпечують задовільне притягнення до адміністративної відповідальності, навряд чи процесуальні положення чинного КУпАПУ можна запозичувати в інші процесуальні галузі як зразкові (детальніше див. [10, с.248; 11, с.57]).

⁴ Уперше "показання технічних приладів" як окремий різновид доказів у справах про адміністративні правопорушення було введено до КУпАПУ Указом Президії Верховної Ради України № 1818–XII від 15.11.1991 [12], а актуальну чинний у КПК назві такий "різновид" доказів у КУпАПі було закріплено згідно із Законом України № 586–VI від 24.08.2008 [13] (п.44 ст.2 розділу I).

стосувалося виключно фіксації адміністративних правопорушень, що пов'язані з дотриманням правил, норм і стандартів, які стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху. Тому, гадаємо, такі зміни до КУпАПу – це спеціальні норми для того, щоб вирішити точкове завдання притягнення до адміністративної відповідальності.

Що ж до притягнення до кримінальної відповідальності, то за останнє століття в доктрині в межах теорії кримінальних процесуальних доказів сформувався загальновизнаний підхід до класифікації доказів за процесуальним джерелом, який й отримав у 2012 році своє нормативне закріплення у ч.2 ст.84 КПК. Доповнення цього переліку іншими специфічними "джерелами", передбаченими абз.1 ч.1 ст.298¹ КПК, є, відповідно до емоційного твердження В.М. Тертишника, доповненням системи колізій і продовженням традиції "сіяти хаос" [14, с.220]. Солідаризуючись із вказаним, нам видається, що пропозиції деяких дослідників закріпити екзотичні джерела доказів, передбачені у ст.298¹ КПК, безпосередньо в ч.2 ст.84 КПК [15, с.385–386] є передчасними. Інші науковці пропонують за мету запровадження нових джерел доказів вважати необхідність "розмежувати джерела доказів, які можуть бути використані в доказуванні злочинів, а які – кримінальних проступків" [16, с.367], проте такий підхід не є оптимальним засобом досягнення мети законотворця, оскільки руйнує формальну логіку теоретико-практичного поділу доказів за джерелами, хоча диференціація між формами розслідування може запроваджуватися на рівні окремих процедур⁵.

Окрім зауваження щодо браку лапідарності, є незрозумілим, яка ознака є настільки винятковою, яка би була здатна обґрунтувати виділення в окреме загадкове процесуальне джерело "показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису". Такої ж позиції імпліцитно дотримується й законодавець, оскільки у ст.245¹ КПК як результат процесуальної дії "зняття показань техприладів і техзасобів" згадується, на наше глибоке переконання, цілком ординарне джерело доказів – документи (копія фото- або кінозйомки, відеозапису (ч.1 ст.245¹), носій інформації, на який здійснено копіювання (ч.5 ст.245¹), прото-

кол (ч.6 ст.245¹), довідка спеціаліста (п.8 ч.4 ст.71, ч.2 ст.245¹)).

Зняття показань техприладів і техзасобів: С(Р)Д чи ЗЗКП?

Як видається, можна висунути три гіпотези щодо правової природи зняття показань техприладів і техзасобів: воно (зняття) може бути (1) слідчою (розшуковою) дією (далі – С(Р)Д); (2) заходом забезпечення кримінального провадження (далі – ЗЗКП); чи (3) окремою процесуальною дією, яка не є ані С(Р)Д, ані ЗЗКП.

На користь визначення зняття показань техприладів і техзасобів як С(Р)Д свідчать два нормативних аргументи: по-перше, у ст.300 КПК, яка йменується "С(Р)Д під час досудового розслідування кримінальних проступків", згадується, що певному суб'єкту (який прямо не вказаний, адже речення ч.1 є безособовим), дозволяється "знімати показання технічних приладів і технічних засобів у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису"; по-друге, ст.245¹ КПК розміщена у главі 20 КПК "С(Р)Д". Попри новизну ст.245¹ КПК, у науковій періодиці вже зустрічаємо позицію, що зняття показань техприладів і техзасобів є С(Р)Д [15].

На наш погляд, зазначені аргументи не є безспірними з позиції теорії кримінального процесу. Як справедливо зазначає В.В. Вапнярчук головною сутнісною ознакою С(Р)Д є їх пізнавальна спрямованість на виявлення, встановлення слідів кримінального правопорушення [17, с.215–216]. Крім цієї характеристики науковець зазначає такі ознаки С(Р)Д, які виділяють їх від інших процесуальних дій: (I) безпосередня спрямованість на формування доказів; (II) закріплення у кримінальному процесуальному законі порядку провадження таких дій; (III) можливість застосування при їх проведенні державного примусу; (IV) оригінальність (специфічність) пізнавального прийому, його відмінність від інших для досягнення специфічної мети (коли отримання конкретної доказової інформації іншим способом є неможливим, важкодоступним або недоцільним) [17, с.216, 220–221].

Як процесуальна дія зняття показань техприладів і техзасобів полягає в копіюванні візуальної чи аудіовізуальної цифрової (електронної) інформації, а також, ймовірно, інших похідних метаданих з оригінального носія інформації, що міститься чи використовувався у відповідному приладі, на окремий носій інформації,

⁵ Наприклад, як це здійснено щодо негласних слідчих (розшукових) дій, більшість із яких можна проводити лише у кримінальних провадженнях щодо тяжких чи особливо тяжких злочинів.

який надалі долучається до матеріалів досудового розслідування.

Отримані в ході здійснення цієї процесуальної дії відомості можуть надалі бути використаними як докази, оскільки джерело походження даних і правомірність процесу копіювання зафіксовані як у постанові слідчого, прокурора про зняття показань техприладів і техзасобів, так і в протоколі процесуальної дії.

Разом із тим саме по собі зняття показань техприладів і техзасобів **не містить** елементу пізнавальної діяльності. Отримані за наслідком цієї процесуальної дії відомості можуть бути неналежними, бо не міститимуть даних про подію чи обставини вчинення кримінального правопорушення (на момент копіювання може бути невідомим, що саме було зафіксовано приладом). Для закінчення формування доказу на основі відомостей, що отримані при знятті показань техприладів і техзасобів, суб'єкт доказування повинен їх усвідомити, тобто переглянути чи іншим чином обробити скопійовані дані (наприклад, провести огляд носія та аудіовізуальної інформації, що на ньому збережена, чи призначити експертизу (залучити експерта) тощо). Наведене свідчить про допоміжний (забезпечувальний) характер цієї процесуальної дії.

Щодо інших ознак С(Р)Д, то відзначимо, що процедура, встановлена ст.245¹ КПК, **не передбачає можливості застосування процесуального примусу**. Також відсутній пізнавальний прийом як такий, адже зняття показань техприладів і техзасобів лише процесуально фіксує певні відомості без їх усвідомлення. **Специфіка** цієї процесуальної дії **полягає** не в пізнавальному прийомі, а **в регламентуванні процесуального механізму отримання копії цифрової (електронної) інформації окремого виду** (фото-, кінозйомки, відеозапису). Але передбачений спосіб фіксації даних, що можуть містити відомості, які складають предмет доказування, не є єдино можливим: оригінал відповідної інформації може бути тимчасово вилучений, може бути здійснено його виїмку (абз.1 ч.1 ст.159 КПК) чи на нього може бути накладено арешт на майно з наступним долученням до матеріалів досудового розслідування чи кримінального провадження; аудіовізуальна інформація може бути процесуально зафіксована протоколом огляду відповідних техприладів і техзасобів тощо.

Щодо нормативних аргументів на користь віднесення зняття показань техприладів і техзасобів до С(Р)Д, то саме розміщення ст.245¹ у

главі 20 КПК не може бути переконливим аргументом, адже деякі інші процесуальні дії, що містяться в ній, також не відносяться доктриною до С(Р)Д (наприклад, отримання зразків для експертизи [17, с.222]), а ст.300 КПК викладена в редакції Закону України № 2617–VIII, критичні зауваження до якого були викладені вище.

Відтак, на думку авторів, зняття показань техприладів і техзасобів за своєю правовою природою **не є** С(Р)Д.

Другою гіпотезою є те, що зняття показань техприладів і техзасобів є ЗЗКП. На нормативному рівні це припущення не знаходить свого обґрунтування: зняття показань техприладів і техзасобів не згадується ані в переліку, вказаному в ч.2 ст.131 КПК, ані в розділі II КПК. До цього ж відповідно до ч.1 ст.131 КПК метою застосування ЗЗКП є досягнення дієвості кримінального провадження, отже, має існувати якась фактична перепона чи правове застереження, подолання чи правомірне вирішення яких є завданням відповідного виду ЗЗКП. Оскільки ст.245¹ КПК передбачає, що зняття показань техприладів і техзасобів може бути здійснено лише щодо фото-, кінозйомки, відеозапису, що здійснені в публічно доступних місцях, а також імпліцитно врегульовує необхідність добровільної згоди на копіювання такої інформації від особи, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів, (ч.5 ст.245¹ КПК) то, на наш погляд, немає перепон, які би могли обґрунтувати віднесення зняття показань техприладів і техзасобів до ЗЗКП.

Водночас відзначимо, що зняття показань техприладів і техзасобів за своїм зовнішнім проявом, процедурою здійснення є найбільш близьким до іншої процесуальної дії, яка є ЗЗКП, – тимчасового доступу до речей і документів. Згідно з абз.1 ч.1 ст.159 КПК тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виїмку), а абз.2 цієї частини містить застереження про неможливість вилучення електронних інформаційних систем, комп'ютерних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку при здійсненні тимчасового до них доступу. Предмет застосування зняття показань техприладів і техзасобів хоч і є значно вузьким і специфічним (**не будь-які речі та документи, а лише технічні прилади та технічні засоби, що мають функції фото-,**

кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису, і лише якщо цими речами було здійснено фото- або кінозйомку, відеозапис у публічно доступних місцях), та, на наше переконання, цілком охоплюється більш широким предметом застосування тимчасового доступу до речей і документів. Але дані процесуальні дії суттєво **відрізняються за правовою підставою** їх здійснення (постанова слідчого, прокурора в першому випадку та ухвала слідчого судді в другому).

У цьому контексті інтерес становить припис ч.4 ст.132 КПК, який встановлює обов'язок для слідчого судді при оцінці потреб досудового розслідування (ч.1 ст.131, п.2 ч.3 ст.132 КПК) "врахувати можливість без застосованого ЗЗКП отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні"⁶. Зміст цього положення презюмує, що чинна кримінальна процесуальна форма передбачає можливість для суб'єктів доказування та інших заінтересованих осіб отримати речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні, поза участю слідчого судді чи суду. Так і є, оскільки ч.2, 3 ст.93 КПК передбачає як два окремі способи збирання фактичних даних (а) витребування та (б) отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок чи їх копій (*далі – витребування / отримання джерел доказів*).

Правова природа зняття показань техприладів і техзасобів

На думку авторів зняття показань техприладів і техзасобів не є ні С(Р)Д, ані ЗЗКП, а являє собою самостійну процесуальну дію, що носить

⁶ *Inter alia* зазначимо, що автори вважають, що розробниками первинного тексту КПК свідомо в даному положенні використано таку громіздку конструкцію як "речі і документи, які можуть бути використані під час судового розгляду для встановлення обставин у кримінальному провадженні" – для чіткого відмежування відомостей (фактичних даних), які збирають (формують) суб'єкти доказування у досудовому провадженні, від власне доказів. Це положення є непрямым аргументом на користь наукової концепції доказів у кримінальному провадженні виключно як таких, які виникають у змагальному процесі під час судового розгляду (детальніше див. [18, с.170; 19, с.12–14, 217]).

організаційно-допоміжний характер у процесі формування матеріалів досудового розслідування. Зняття показань техприладів і техзасобів – це спеціальний нормативно врегульований у ст.245¹ КПК різновид здійснення стороною обвинувачення збирання фактичних даних у формі витребування (ч.2 ст.93 КПК).

Правова природа зняття показань техприладів і техзасобів має ознаки деякої **гібридності**, що може бути наслідком прагнення законодавця знайти просте рішення для, з одного боку, усунення прогалин, що виникли у зв'язку з набранням чинності Закону України № 2617–VIII, а з іншого – тенденції до спрощення та пришвидшення кримінальної процесуальної форми в частині досудового розслідування в умовах широкомасштабної збройної агресії Московії. Тому предмет процесуальної дії, передбаченої ст.245¹ КПК, було "успадковано" через Закон України № 2617–VIII від КУпАПУ ("показання техприладів і техзасобів"), а процедура – це спрощений порядок отримання тимчасового доступу до речей і документів для цього предмета для сторони обвинувачення. Як видається, такий підхід до нормативного регулювання не є оптимальним.

Для досягнення мети законотворця в цій частині, на нашу думку, **не є необхідним** існування такої спеціальної процесуальної дії як **зняття показань техприладів і техзасобів**, а тому від неї варто відмовитися. Натомість варто: по-перше, нормативно закріпити загальний процесуальний порядок витребування та отримання джерел доказів сторонами кримінального провадження, потерпілим і представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження у главі 4 КПК; по-друге, окремі проблеми, пов'язані з отриманням, копіюванням, зберіганням і використанням цифрової (електронної) інформації, вирішити шляхом упровадження нового процесуального джерела доказів – електронних даних.

Щодо першого, то розробка конкретних пропозицій порядку витребування та отримання джерел доказів не охоплюється метою цієї статті. Що ж до другого, то тут варто викласти деякі міркування – у продовження питання про процесуальний результат зняття показань техприладів і техзасобів.

В інших процесуальних кодексах інформація в електронній (цифровій) формі, що містить дані про обставини, що мають значення для справи, зокрема, електронні документи (графічні зобра-

ження, фотографії, відео- та звукозаписи тощо) з 2017 року виділена в окреме процесуальне джерело – електронні докази (п.1 ч.2 ст.76, ст.100 ЦПК [20], п.1 ч.2 ст.73 ГПК [21], п.1 ч.2 ст.72, ст.99 КАС [22]). Саме в загальних положеннях про докази та доказування в інших процесуальних кодексах урегульовано питання матеріальної форми електронних даних, порядок засвідчення копій електронних доказів, право на подання електронних доказів у паперовій формі, витребування оригіналу електронного доказу, його зберігання та повернення (ст.100, 101 ЦПК, ст.96, 97 ГПК, ст.99, 100 КАС).

На жаль, поки що КПК не відмежовує електронні дані від інших процесуальних джерел доказів, передусім від речей і документів. Тому як ч.3, 5 ст.245¹ КПК, так й інші новели КПК (абз.2 ч.1 ст.159, абз.2, 3, 4, 5, 6 ч.2 ст.168, абз.2, 3 ч.6 ст.236, абз.2 ч.2 ст.237 та ін.) – це правильні, проте окремі, одинично-спорадичні спроби нормативно врегулювати питання отримання, дослідження та використання електронних даних у кримінальному провадженні, без загального та системного їх вирішення. На щастя, національна наука кримінального процесу відповідає викликам сучасності та розвитку технічного прогресу – окреслена проблема знайшла своє системне вирішення в праці А.В. Скрипника "Використання інформації з електронних носіїв у кримінальному процесуальному доказуванні" [23]. Дослідник переконливо обґрунтовує підстави виділяти носії цифрової інформації в окреме процесуальне джерело доказів [23, с.2, 97–103] з огляду на те, що електронний файл як форма існування цифрової інформації має подвійну (гібридну) природу: фізичну – спеціальний матеріальний носій (оптичний, магнітний, електронний) та динамічну – відтворення інформації, що в ньому міститься, потребує допоміжних електронних пристроїв і комп'ютерних програм, що ґрунтуються на логічній інтерпретації, тобто на двійковому коді, що оброблений за відповідними алгоритмами [23, с.102], а це, у свою чергу, потребує окремого правового регулювання у кримінальному провадженні.

Та запровадження комплексного регулювання електронних даних як самостійного джерела доказів залишається питанням майбутнього. А практика здійснення досудового розслідування потребує певних рекомендацій щодо застосування ст.245¹ КПК у теперішньому. Тож далі пропонуємо бачення авторів щодо належної правової процедури зняття показань техприладів і техзасобів.

Процесуальний порядок зняття показань техприладів і техзасобів

Суб'єктами проведення процесуальної дії зняття показань техприладів і техзасобів відповідно до ч.1, 2, 4, 5 ст.245¹ КПК є лише слідчий або прокурор. Проблемними є питання проведення такої дізнавачем та співробітником оперативного підрозділу за відповідним дорученням.

Хоча жодна норма КПК прямо не наділяє дізнавача повноваженнями знімати показання техприладів і техзасобів, вважаємо, що оскільки згадка про таку процесуальну дію в кримінальному процесуальному законі з'явилася одночасно із запровадженням процесуального статусу дізнавача (Закон України № 2617–VIII), а також враховуючи припис першого речення ч.1 ст.40¹ КПК дізнавач при здійсненні дізнання може виносити постанову про проведення та проводити зняття показань техприладів і техзасобів.

У частині здійснення зняття показань техприладів і техзасобів співробітником оперативного підрозділу за дорученням слідчого чи прокурора та на підставі відповідної постанови, то варто зазначити, що згідно з п.5 ч.2 ст.36, п.3 ч.2 ст.40, п.3 ч.2 ст.40¹ КПК прокурор, слідчий, дізнавач може доручати оперативному підрозділу проведення лише С(Р)Д чи негласних С(Р)Д. Хоча автори у зв'язку з теоретичними міркуваннями не вважають зняття показань техприладів і техзасобів С(Р)Д, однак наявність згадки про цю процесуальну дію у ст.300 КПК, на нашу думку, може свідчити про те, що текстом КПК допускається доручати співробітнику оперативного підрозділу організацію самого процесу копіювання даних, з огляду на його добровільність.

Вважаємо, що коло суб'єктів, уповноважених чи праводійних знімати показання техприладів і техзасобів, має бути розширене прямою вказівкою на дізнавача, а також передбачити таке право для потерпілого, його представника, законного представника, підозрюваного, захисника та представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.

Юридичною підставою зняття показань техприладів і техзасобів є постанова слідчого, дізнавача чи прокурора, що має відповідати вимогам, установленим ч.5, 6 ст.110, ч.4 ст.245¹ КПК. Узагальнюючи, як правильно вказує В.В. Вапнярчук будь-яке витребування доказів слідчим, прокурором необхідно оформлювати саме у формі постанови [17, с.228; 24, с.408].

Недоліки нормативних вимог до відповідної постанови, що містяться в ч.4 ст.245¹ КПК, було досліджено А.М. Соцьким, який пропонує авторську редакцію відповідної частини [15, с.386]. На наш погляд, заслуговує на підтримку його пропозиція закріпити як обов'язкові вимоги до відповідної постанови наявність наступної інформації: правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) Кримінального кодексу України; відомості про особу, яка буде проводити процесуальну дію.

Як видається, у постанові про зняття показань техприладів і техзасобів також обов'язково мають зазначатися відомості, на підставі яких слідчий, дізнавач чи прокурор дійшов переконання про те, що дані фото- або кінозйомки, відеозапису, які планується скопіювати, не можуть містити інформації, що складає охоронювану законом таємницю (тобто обґрунтування відсутності необхідності отримувати тимчасовий доступ до речей і документів у слідчого судді).

Крім цього у постанові про зняття показань техприладів і техзасобів може вказуватися ідентифікуюча ознака даних фото- або кінозйомки, відеозапису, які становлять інтерес для кримінального процесуального доказування (назва вулиці, номер будівлі тощо).

Фактичною підставою зняття показань техприладів і техзасобів є припущення слідчого, дізнавача, прокурора про те, що деякий конкретно визначений за певною ознакою техприлад чи техзасіб (місце стаціонарного розміщення, особа власника чи володільця тощо) міг у публічно доступному місці здійснити фіксування (запис) певних обставин, що мають значення для кримінального провадження. Враховуючи неможливість застосування при знятті показань техприладів і техзасобів процесуального примусу та його загальну добровільність, вважаємо, що до даного локального предмета доказування варто застосовувати найменш вимогливий стандарт доказування – "ймовірного припущення". При цьому у випадку, якщо особа, що є власником або володільцем відповідних приладів або засобів, вважає, що таке фіксування було здійснено у публічно недоступному місці або з інших причин не бажає дозволяти зняття показань техприладів і техзасобів, то вона має право відмовитися сприяти слідчому, дізнавачу чи прокурору, про що зазначається у протоколі процесуальної дії, на чому така завершується. Надалі свої аргументи особа, що є власником або володільцем відповідних приладів або засобів, матиме змогу викласти під час вирішення пи-

тання про тимчасовий доступ до речей і документів, якщо такий буде ініційований стороною обвинувачення.

Предметом зняття показань техприладів і техзасобів є доступ до даних, створених чи накопичених одним чи декількома з трьох різновидів речей: (1) технічним приладом, що має функції фото-, кінозйомки, відеозапису; (2) технічним засобом, що має функції фото-, кінозйомки, відеозапису; (3) засобом фото-, кінозйомки, відеозапису.

На думку авторів виділення законодавцем цих різновидів *не містить* прикладної мети. Крім того сам доступ має опосередкований характер (через особу, яка є власником або володільцем відповідних приладів або засобів) та полягає не стільки в доступі до окремих технічних приладів (об'єктиву, камери, матриці), а в користуванні електронною інформаційною системою, що отримує, обробляє та зберігає (накопичує) дані з периферійних приладів візуальної, звукової чи аудіовізуальної фіксації. Доступ до такої системи потрібен лише в тій мірі, яка необхідна для доступу до матеріального носія цифрової інформації для наступного копіювання потрібних електронних візуальних чи аудіовізуальних даних, збережених на ньому, на інший носій.

Найвагоміше правове значення в частині предмета цієї процесуальної дії має вимога ч.1 ст.245¹ КПК щодо того, що копіюватися можуть лише такі візуальні чи аудіовізуальні дані, що здійснені у публічно доступних місцях. При знятті показань зі стаціонарно розміщених технічних приладів (камери на узбіччях доріг, стаціонарні камери для фіксування дотримання правил безпеки учасниками дорожнього руху, камери зовнішнього спостереження) критерій публічності місця фіксації є самоочевидним. Проте при існуванні необхідності отримати аудіовізуальні дані з мобільного телефону чи іншого портативного пристрою, який є переносним і багатофункціональним, має існувати порядок відмежування тих фотографій чи відеозаписів, що здійснені у публічно доступних місцях і не містять охоронюваної законом таємниці, від тих, що здійснені у публічно недоступних місцях чи містять охоронювану законом таємницю.

На наше глибоке переконання саме для такої імпліцитної диференціації даних ч.5 ст.245¹ КПК передбачає, що сам процес копіювання здійснюється особою, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів, **само-стібно**. Це положення є потужною кримінальною процесуальною гарантією дотримання прав і свобод людини.

Сутністю процесу зняття показань техприладів і техзасобів як процесуальної дії є **копіювання** електронних візуальних чи аудіовізуальних даних на відокремлений носій, що долучається до матеріалів досудового розслідування та походження якого підлягає процесуальній верифікації.

Ключовою вимогою до процедури зняття показань техприладів і техзасобів є **добровільність**. Про добровільність свідчать дві обставини: по-перше, відповідно до ч.5 ст.245¹ КПК особа, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів, **самостійно** копіює відповідні записи на носії, які надаються слідчим, прокурором; по-друге, ст.245¹ КПК не встановлює обов'язку для особи, яка є власником або володільцем відповідних приладів або засобів, здійснити копіювання електронних даних чи негативного наслідку недодержання такого обов'язку.

На нашу думку, запроваджене регулювання в частині добровільності є єдино можливим, адже саме зняття показань техприладів і техзасобів включає необхідність здійснити короткочасне користування майном приватного власника чи відокремленого володільця. Примусово таке обмеження права власності є можливим лише при наявності попереднього судового контролю.

Формою фіксування зняття показань техприладів і техзасобів є протокол (ч.6 ст.245¹ КПК). Окрім загальних вимог до змісту протоколу, викладених у ч.3 ст.104 КПК, протокол зняття показань техприладів і техзасобів обов'язково має містити наступні елементи:

- у вступній частині протоколу має міститися вказівка на отримання **добровільної згоди** фізичної особи, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів, здійснити копіювання електронних даних, які витребувані постановою про зняття показань техприладів і техзасобів, а також дані про форму цієї згоди (письмова – шляхом подання окремої заяви, чи усна – з наступним окремим підтвердженням цього факту особою у протоколі під розпис);

- якщо власником чи володільцем відповідних приладів та засобів є юридична особа, протокол має містити добровільну згоду уповноваженого представника такої особи;

- указівку на вид, походження та ідентифікаційні ознаки носія цифрової інформації, з якого здійснювалося копіювання даних, або указівку про вид електронної інформаційної системи, за допомогою якої здійснювалося копіювання;

- указівку на кількість, формат і назви елект-

ронних файлів візуальної чи аудіовізуальної інформації, що були скопійовані.

У випадку, якщо особа, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів, не надає добровільної згоди на самостійне зняття показань техприладів і техзасобів, про це зазначається у протоколі, а сама процесуальна дія на цьому завершується.

Момент, з якого може здійснюватися зняття показань техприладів і техзасобів.

На переконання авторів, незважаючи на припис п.3 ч.3 ст.214 КПК, зняття показань техприладів і техзасобів може здійснюватися лише **після** внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки юридичною підставою є постанова слідчого, дізнавача, прокурора, що набув відповідного процесуального статусу в порядку, визначеному КПК, а винести законну постанову належного суб'єкта про зняття показань техприладів і техзасобів неможливо до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР.

Форма досудового розслідування, під час якої може здійснюватися зняття показань техприладів і техзасобів.

Враховуючи припис абз.2 ч.1 ст.298¹ КПК про те, що "показання технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису" як окреме процесуальне джерело доказів не може бути використане у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора, а також положення ст.300 КПК про те, що для досудового розслідування кримінальних проступків дозволяється знімати показання технічних приладів і технічних засобів у провадженнях щодо вчинення кримінальних проступків, що мають функції фото- і кінозйомки, відео-запису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, постають питання щодо того, (1) чи можна здійснювати процесуальну дію, передбачену ст.245¹ КПК, у кримінальному провадженні щодо злочину, а також (2) чи потребує використання результатів зняття показань техприладів і техзасобів, що було здійснено у кримінальному провадженні щодо кримінального проступку, ухвали слідчого судді для використання у кримінальному провадженні щодо злочину.

Враховуючи наведені вище обґрунтування, вважаємо, що результатами здійснення процесуальної дії, передбаченої ст.245¹ КПК, є доку-

менти як процесуальні джерела доказів, а сама ця дія за правовою природою є різновидом витребування речей і документів, що передбачене в ч.2 ст.93 КПК як спосіб збирання доказів незалежно від форми досудового розслідування. Тому зняття показань техприладів і техзасобів (ст.245¹ КПК) є такою процесуальною дією, що може бути проведена як у кримінальному провадженні щодо кримінальних проступків, так і в кримінальних провадженнях щодо злочинів, а при зміні попередньої правової кваліфікації з "проступкової" на злочин – результати зняття показань техприладів і техзасобів (носії інформації, протокол, постанова) можуть використовуватися як джерело доказів у силу того, що вони є документами, та не потребують окремого дозволу для використання від слідчого судді (крім випадку, коли зняття показань техприладів і техзасобів було здійснено до внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, а також якщо воно було здійснене до набрання чинності Закону України № 2137–ІХ).

Насамкінець, звернемо увагу на припис п.8 ч.4 ст.71 КПК, який встановлює, що спеціаліст має право надавати довідки з питань, що належать до сфери його знань, у випадках, передбачених ч.3 ст.245 КПК. Для авторів статті дане положення залишилося непізнаним, оскільки ч.3 ст.245 КПК не має ніякого відношення до спеціаліста та встановлює вимогу щодо початку процесуальної дії зняття показань техприладів і техзасобів – пред'явлення постанови. І навіть якщо допустити описку законодавця в частині того, що малася на увазі ч.2 ст.245 КПК, яка встановлює, що зняття показань техприладів і техзасобів здійснюється на підставі постанови слідчого, прокурора та, за необхідності, за участю спеціаліста, є незрозумілим довідки про що саме має видавати спеціаліст. Можна припустити, що відповідні довідки міститимуть детальну технічну інформацію про процес пошуку потрібних електронних візуальних чи аудіовізуальних даних в електронній інформаційній (комп'ютерній) системі, а також про процес ініціювання та здійснення копіювання цифрових даних. У такому разі ці довідки мають формуватися спеціалістом безпосередньо під час здійснення зняття показань техприладів і техзасобів, про це має бути вказано у протоколі зняття показань техприладів і техзасобів, а сама довідка (довідки) має бути долучена до протоколу та бути невід'ємним його додатком.

Висновки

Отже, автори вважають, що зняття показань техприладів і техзасобів не є ні С(Р)Д, ані ЗЗКП, а являє собою самостійну процесуальну дію, що носить організаційно-допоміжний характер у процесі формування матеріалів досудового розслідування. Зняття показань техприладів і техзасобів – це спеціальний нормативно врегульований у ст.245¹ КПК різновид здійснення стороною обвинувачення збирання фактичних даних у формі витребування (ч.2 ст.93 КПК). Правова природа зняття показань техприладів і техзасобів має ознаки деякої гібридності, яку можна усунути шляхом закріплення у главі 4 КПК загального порядку витребування та отримання джерел доказів, а також запровадивши нове процесуальне джерело – цифрові (електронні) дані.

Юридичною підставою зняття показань техприладів і техзасобів є постанова слідчого, дізнавача чи прокурора, що має відповідати вимогам, установленим ч.5, 6 ст.110, ч.4 ст.245¹ КПК. Фактичною підставою зняття показань техприладів і техзасобів є припущення слідчого, дізнавача чи прокурора про те, що деякий конкретно визначений за певною ознакою техприлад чи техзасіб міг у публічно доступному місці здійснити фіксування (запис) певних обставин, що мають значення для кримінального провадження. Таке припущення має доводитися за стандартом доказування "ймовірного припущення".

На переконання авторів зняття показань техприладів і техзасобів може здійснюватися лише після внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань та незалежно від форми досудового розслідування (як при дізнанні, так і при досудовому слідстві).

Сутністю процесу зняття показань техприладів і техзасобів як процесуальної дії є копіювання електронних візуальних чи аудіовізуальних даних на відокремлений носій, що долучається до матеріалів досудового розслідування та походження якого підлягає процесуальній верифікації. Ключовою вимогою до процедури зняття показань техприладів і техзасобів є добровільність, тому у протоколі обов'язково має бути зазначено про отримання добровільної згоди особи, яка є власником або володільцем відповідних приладів та засобів.

Результатами здійснення процесуальної дії, передбаченої ст.245¹ КПК, є документи як процесуальні джерела доказів (копія фото- або кінозйомки, відеозапису, носій інформації, на

який здійснено копіювання, протокол, довідка спеціаліста).

Конфлікт інтересів

На переконання авторів, конфлікт інтересів

відсутній.

Вираз вдячності

Дослідження проведено за ініціативою авторів і не отримало будь-якого фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень: Закон України № 2617–VIII від 22.11.2018. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (дата звернення: 01.04.2022).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс законів України від 13.04.2012 № 4651–VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 01.04.2022).
3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 01.04.2022).
4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України "Про електронні комунікації" щодо підвищення ефективності досудового розслідування "за гарячими слідами" та протидії кібератакам: Закон України від 15.03.2022 № 2137–IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20> (дата звернення: 01.04.2022).
5. Новожилов В. Диференціація процедури позасудового затримання залежно від форми досудового розслідування в контексті реалізації завдань кримінального провадження. *Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції*. 2020. № 2. С. 83–86. <https://www.academia.edu/43386145> (дата звернення: 01.04.2022).
6. Никоненко М. Я. Пояснення в системі джерел доказів у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2020. № 43. С. 163–167. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.43.36>
7. Карвацький А. М. Початок досудового розслідування кримінальних проступків: запрошення до дискусії. *Міжнародні стандарти справедливого правосуддя та їх імплементація в українське законодавство*: матеріали Міжнар. науково-практ. конф., (м. Київ, 17 груд. 2018 р.). Київ, 2018. С. 50–53. https://law.univ.kiev.ua/images/2020/01/Pogoreckiy_Konferenciya_190715_avt.pdf#page=50
8. Лук'янчиков Є. Д., Петряєв С. Ю. Забезпечення прав та законних інтересів учасників освідчування. *Збірник тез круглого столу, присвяченого 72-й річниці прийняття Загальної декларації прав людини*, (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. С. 81–84. https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kr-stil_theses_2020_12_10.pdf#page=81
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 213–330): Кодекс законів України від 07.12.1984 № 8073–X. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 01.04.2022).
10. Лозинський Ю. Р. Перспективні шляхи вдосконалення законодавства про адміністративну відповідальність. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 4. С. 245–248. http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/07/4_2015.pdf#page=245
11. Миколенко О. І., Миколенко О. М. Особливості вдосконалення національного законодавства про адміністративну відповідальність. *Правова держава*. 2021. № 44. С. 54–60. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.44.245085>
12. Про внесення доповнень і змін до Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 29 липня 1991 року "Про посилення відповідальності за порушення правил, норм та стандартів, що відносяться до забезпечення безпеки дорожнього руху": Указ Президії Верховної Ради України від 15.11.1991 № 1818–XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-12> (дата звернення: 01.04.2022).
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху: Закон України від 24.09.2008 № 586–VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-17> (дата звернення: 01.04.2022).
14. Тертишник В. М. Колізії доказового права. *Наукові читання пам'яті Ганса Гросса*: збірник тез міжнародної науково-практ. конференції (м. Чернівці, 09 грудня 2021 р.). Чернівці: Технодрук, 2021. С. 220–224. https://www.researchgate.net/profile/Christian-Bach-hiesl/publication/357434068_Christian_Bachhiesl_Forensic_Epistemology_According_to_Hans_Gross_in_Vdovicen_Vitalij_Anatolijovic_ua_Red_Naukovi_citanna_pam'ati_Gansa_Grossa_Zbirnik_tez_miznar_odnoi_naukovo-prakticnoi_konferencii_m_links/61cde7e1d4500608167ac8b2/Christian-Bachhiesl-Forensic-Epistemology-According-to-Hans-Gross-in-Vdovicen-Vitalij-Anatolijovic-ua-Red-Naukovi-citanna-pamati-Gansa-Grossa-Zbirnik-tez-miznarodnoi-naukovo-practicnoi-konferencii-m.pdf

15. Соцький А. М. Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 384–386. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/92>
16. Бегма А. П., Муляр Г. В., Ховпун О. С. Кримінальні проступки як новела кримінального та кримінально-процесуального законодавства. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 2. С. 365–368. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2020.69>
17. Вапнярчук В. В. Теорія і практика кримінального процесуального доказування. Харків: Юрайт, 2017. 408 с.
18. Гмирко В. П. Спосіб діяльності доказування в кримінальному процесі: діяльнісний погляд. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 2. Ч. 2. С. 168–177.
19. Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні. Харків: Право, 2017. 256 с.
20. Цивільний процесуальний кодекс України: Кодекс законів України від 18.03.2004 № 1618–IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
21. Господарський процесуальний кодекс України: Кодекс законів України від 06.11.1991 № 1798–XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
22. Кодекс адміністративного судочинства: Кодекс законів України від 06.07.2005 № 2747–IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
23. Скрипник А. В. Використання інформації з електронних носіїв у кримінальному процесуальному доказуванні: дис. ... докт. філос. Харків, 2021. 369 с.
24. Вапнярчук В. В. Щодо особливостей окремих способів збирання доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. № 70. С. 405–410. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.65>

REFERENCES

1. *Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo sproshchennia dosudovoho rozsliduvannia okremykh katehori kryminalnykh pravoporushen* [On amendments to some legislative acts of Ukraine regarding the simplification of pretrial investigation of certain categories of criminal offenses]. *Zakon Ukrainy* (22.11.2018 No. 2617–8). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19> (in Ukr.).
2. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Kodeks zakoniv Ukrainy* (13.04.2012 No. 4651–6). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (in Ukr.).
3. *Konstytutsiia Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. *Zakon Ukrainy* (28.06.1996 No. 254k/96-VR). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text> (in Ukr.).
4. *Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy "Pro elektronni komunikatsii" shchodo pidvyshchennia efektyvnosti dosudovoho rozsliduvannia "za hariachymy slidamy" ta protydii kiberatakam* [On amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Electronic Communications" regarding increasing the effectiveness of pretrial investigation "on hot tracks" and countering cyberattacks]. *Zakon Ukrainy* (15.03.2022 No. 2137–9). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20> (in Ukr.).
5. Novozhylov, V. (2020). Dyferentsiatsiia protsedury pozasudovoho zatrymanna zalezho vid formy dosudovoho rozsliduvannia v konteksti realizatsii zavdan kryminalnoho provadzhennia [Differentiation of the procedure of extrajudicial detention depending on the form of pretrial investigation in the context of implementation of tasks of criminal proceedings]. *Kryminalnyi protses: suchasnyi vymir ta perspektyvni tendentsii*, (2), 83–86. <https://www.academia.edu/43386145> (in Ukr.).
6. Nykonenko, M. Ya. (2020). Poiasnennia v systemi dzherel dokaziv u kryminalnykh provadzhenniakh pro kryminalni prostupky [Explanation in the system of sources of evidence in criminal proceedings about criminal misdemeanors]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia: Yurysprudentsiia*, (43), 163–167. <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.43.36> (in Ukr.).
7. Karvatskyi, A. M. (2018). Pochatok dosudovoho rozsliduvannia kryminalnykh prostupkiv: zaproshennia do diskusii [Beginning of pretrial investigation of criminal misdemeanors: invitation to discussion]. *Mizhnarodni standarty spravedyvoho pravosudivstva ta yikh implementatsiia v ukrainske zakonodavstvo: materialy Mizhnar. naukovy-prakt. konf., (m. Kyiv, 17 hrud. 2018 r.)*. Kyiv (s. 50–53). https://law.univ.kiev.ua/images/2020/01/Pogoreckiy_Konferenciya_190715_avt.pdf#page=50 (in Ukr.).
8. Lukianchikov, Ye. D., & Petriaiev, S. Yu. (2021). Zabezpechennia prav ta zakonnykh interesiv uchasnykh osvividuvannia [Ensuring the rights and legitimate interests of study participants]. *Zbirnyk tez kruhloho stolu, prysviachenoho 72-y richnytsi pryiniattia Zahalnoi deklaratsii prav liudyny* (m. Kyiv, 10 hrudnia

- 2020 r.). Kyiv: DNDI MVS Ukrainy (s. 81–84). https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/kr-stil_theses_2020_12_10.pdf#page=81 (in Ukr.).
9. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (statti 213–330) [Code of Ukraine on Administrative Offenses (articles 213–330)]. Kodeks zakoniv Ukrainy (07.12.1984 No. 8073–10). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (in Ukr.).
 10. Lozynskiy, Yu. R. (2015). Perspektyvni shliakhy vdoskonalennia zakonodavstva pro administratyvnu vidpovidalnist [Prospective ways of improving legislation on administrative responsibility]. *Porivnialno-analytychne pravo*, (4), 245–248. http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/07/4_2015.pdf#page=245 (in Ukr.).
 11. Mykolenko, O. I., & Mykolenko, O. M. (2021). Osoblyvosti vdoskonalennia natsionalnoho zakonodavstva pro administratyvnu vidpovidalnist [Peculiarities of improving national legislation on administrative responsibility]. *Pravova derzhava*, (44), 54–60. <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.44.245085> (in Ukr.).
 12. *Pro vnesennia dopovnen i zmin do Ukazu Prezydii Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi RSR vid 29 lypnia 1991 roku "Pro posylennia vidpovidalnosti za porushennia pravyl, norm ta standartiv, shcho vidnosiatsia do zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu"* [On strengthening responsibility for violations of rules, norms and standards related to ensuring road traffic safety]. Ukaz Prezydii Verkhovnoi Rady Ukrainy (15.11.1991 No. 1818–12). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-12> (in Ukr.).
 13. *Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia rehuliuвання vidnosyn u sferi zabezpechennia bezpeky dorozhnoho rukhu* [On the introduction of changes to some legislative acts of Ukraine regarding the improvement of the regulation of relations in the field of road safety]. Zakon Ukrainy (24.09.2008 No. 586–6). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-17> (in Ukr.).
 14. Tertyshnyk, V. M. (2021). Kolizii dokazovoho prava [Conflicts of evidence law]. *Naukovi chytannia pam'ati Hansa Hrossa: zbirnyk tez mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Chernivtsi, 09 hrudnia 2021 r.). Chernivtsi: Tekhnodruk, (s. 220–224). https://www.researchgate.net/profile/Christian-Bach-hiesl/publication/357434068_Christian_Bachhiesl_Forensic_Epistemology_According_to_Hans_Gross_in_Vdovicen_Vitalij_Anatolijovic_ua_Red_Naukovi_citanna_pam'ati_Gansa_Grossa_Zbirnik_tez_miznar_odnoi_naukovo-praktychnoi_konferentsii_m_/links/61cde7e1d4500608167ac8b2/Christian-Bachhiesl-Forensic-Epistemology-According-to-Hans-Gross-in-Vdovicen-Vitalij-Anatolijovic-ua-Red-Naukovi-citanna-pamati-Gansa-Grossa-Zbirnik-tez-miznarodnoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii-m.pdf (in Ukr.).
 15. Sotskyi, A. M. (2022). Zniattia pokazan tekhnichnykh pryladiv ta tekhnichnykh zasobiv, shcho maiut funktsii foto-, kinoziomky, videozapysu chy zasobiv foto-, kinoziomky, videozapysu [Taking readings of technical devices and technical means that have the functions of photo, film, video recording or photo, film, video recording]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (4), 384–386. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/92> (in Ukr.).
 16. Behma, A. P., Muliar, H. V., & Khovpun, O. S. (2020). Kryminalni prostupky yak novela kryminalnoho ta kryminalno-protseusualnoho zakonodavstva [Criminal misdemeanors as a novelty of criminal and criminal procedure legislation]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, (2), 365–368. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2020.69> (in Ukr.).
 17. Vapniarchuk, V. V. (2017). *Teoriia i praktyka kryminalnoho protseusualnoho dokazuvannia* [Theory and practice of criminal procedural evidence]. Kharkiv: Yurait (in Ukr.).
 18. Hmyrko, V. P. (2011). Sposib diialnosti dokazuvannia v kryminalnomu protsesi: diialnisnyi pohliad [Regarding the peculiarities of certain methods of gathering evidence in criminal proceedings]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu*, 2(2), 168–177 (in Ukr.).
 19. Panova, A. V. (2017). *Vyznannia dokaziv nedopustymy u kryminalnomu provadzhenni* [Recognition of evidence as inadmissible in criminal proceedings]. Kharkiv: Pravo (in Ukr.).
 20. *Tsyvilnyi protseusualnyi kodeks Ukrainy* [Civil Procedure Code of Ukraine]. Kodeks zakoniv Ukrainy (18.03.2004 No. 1618–4). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (in Ukr.).
 21. *Hospodarskyi protseusualnyi kodeks Ukrainy* [Economic procedural code of Ukraine]. Kodeks zakoniv Ukrainy (06.11.1991 No. 1798–12). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (in Ukr.).
 22. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva* [Code of Administrative Procedure]. Kodeks zakoniv Ukrainy (06.07.2005 No. 2747–4). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (in Ukr.).
 23. Skrypnyk, A. V. (2021). *Vykorystannia informatsii z elektronnykh nosiiv u kryminalnomu protseusualnomu dokazuvanni* [The use of information from electronic media in criminal procedural evidence]. Extended abstract of doctor's thesis. Kharkiv (in Ukr.).

24. Vapniarchuk, V. V. (2022). Shchodo osoblyvostei okremykh sposobiv zbyrannia dokaziv u kryminalnomu provadzhenni [Regarding the peculiarities of certain methods of gathering evidence in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriya: Pravo*, (70), 405–410. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.65> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
 Форум права: 72 pp. 76–89 (1).

Related identifiers:
 10.5281/zenodo.6471048

http://forumprava.pp.ua/files/076-089-2022-1-FP-Novozhylov.Zozulia_9.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2022_1_9.pdf

License (for files):
[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 01.04.2022
Accepted: 22.04.2022
Published: 29.04.2022
Available online: 29.04.2022

Cite as:

Новожилов, В. С., Зозуля, А. С. (2022). Зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото-, кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото-, кінозйомки, відеозапису: правова природа, порядок здійснення та процесуальний результат. *Форум Права*, 72(1), 76–89. <http://doi.org/10.5281/zenodo.6471048>

Novozhylov, V. S., & Zozulia, A. S. (2022). Znyattya pokazan tekhnichnykh prykladiv ta tekhnichnykh zasobiv, shcho mayut funktsiyi foto-, kinozyomky, videozapysu, chy zasobiv foto-, kinozyomky, videozapysu: pravova pryroda, poryadok zdiysnennya ta protsesualnyy rezultat [Extracting Data from Technical Devices and Technical Means That Have the Function of Photo, Film or Video Recording, Or from The Technical Unit of Photo, Film or Video Recording: Legal Nature, Criminal Procedural Order of Exercising and Legal Result]. *Forum Prava*, 72(1), 76–89. <http://doi.org/10.5281/zenodo.6471048>